

VM-Index: Extrema priser på jordbruksprodukter och insatsvaror i spåret av kriget

LRFs världsmarknadsprisindex stärktes på alla varor under årets första kvartal från en redan tidigare mycket hög nivå. Prisökningarna den senaste månaden är exceptionella. Alla insatsvaror och alla jordbruksprodukter utom socker ligger i mars på all-time-high.

En expansiv finanspolitik i stora delar av världen för att stödja och återhämta ekonomierna efter pandemin ledde till stigande global efterfrågan som drev upp priserna på livsmedel och insatsvaror under 2021. Flaskhalsar i produktionen och logistik gav utbudsstörningar och stigande priser samtidigt som ökade spänningarna inom geopolitiken drev upp priserna på energi. Under årets första kvartal har den hårdnande

geopolitiken och Rysslands krig i Ukraina lett till exceptionella prisökningar.

LRFs Totalindex har stigit med 43 de senaste tolv månaderna varav med 21 procent årets första tre månader. Under de senaste tolv månaderna steg animalierna med 36 procent och vegetabilerna med 57 procent. Både animalie- och vegetabilieindex ligger i mars 2022 högre än någonsin tidigare. Se Figur 1.

Extrema priser på spannmål och oljor

Vegetabilieindex har stigit med hela 30 procent hittills under 2022. Det var spannmål och vegetabiliska oljor som ökade mest, 28 procent respektive 47 procent medan sockerpriserna bara ökade med 7 procent, sedan årsskiftet. Se Figur 2.

Ökningen mellan februari och mars för spannmål och oljor är över 20 procent, vilken är en direkt följd av Svartahavsregionens minskade produktion och handel med framför allt vete och solrosolja. De under mars snabbt stigande priserna på spannmål är en direkt följd av kriget i Ukraina, men också av svaga skördeprognoser för vete in USA.

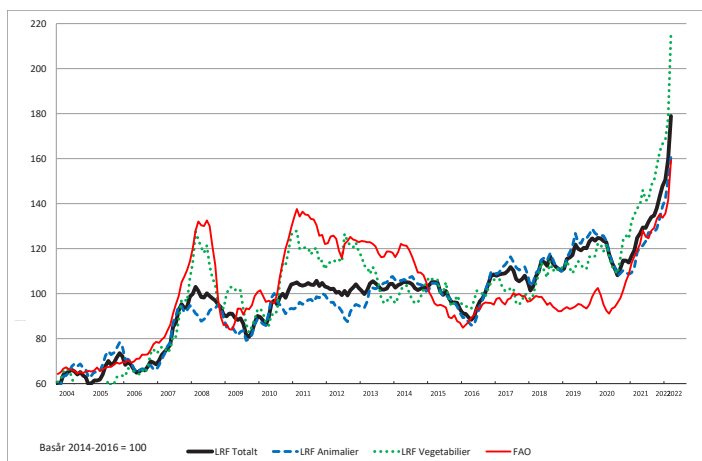
LRFs världsmarknadsprisindex har omarbetats och baseras från och med 2014 på FAO1 Food Price Index och bygger på globala priser för produktslagen kött, mejeri, spannmål, vegetabiliska oljor och socker. För att belysa hur den internationella prisutvecklingen påverkar det svenska jordbruket har indexet räknats om till svensk valuta. Vidare vägs det slutliga indexet så att det motsvarar den svenska produktionsens värdemässiga andelar. I LRFs index väger animalier tyngre medan spannmål och socker väger tyngre i FAOs index. Basår är 2010.

Stigande priser på palmolja och rapsolja trigades av utbudsstörningar på solrosolja från Ukraina men också av svagt utbud på palmolja från Asien. Till detta kommer stigande råolja priser som ytterligare drivit upp priserna på de vegetabiliska oljorna, som också används för drivmedel.

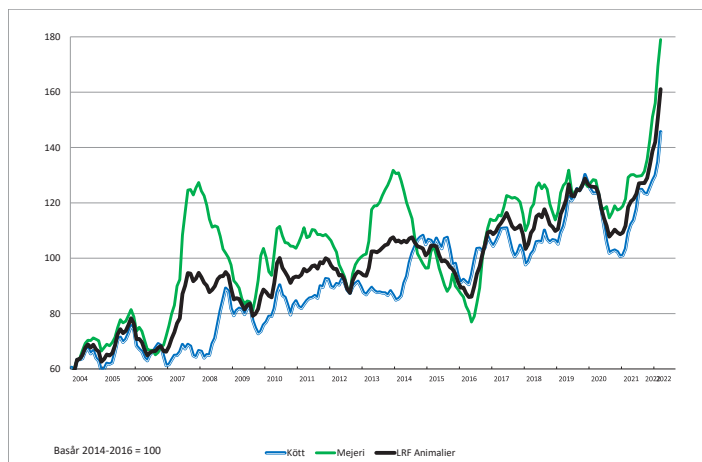
När det gäller sockerpriserna är prisuppgångarna mer modesta vilket främst beror på goda skördeprognoser i Indien som är en av världens största exportörer av socker.

Fortsatta prisökningar på animalier
LRFs animalieprisindex, som är en sammanslagning av köttindex och mejeriindex, har stigit med 16

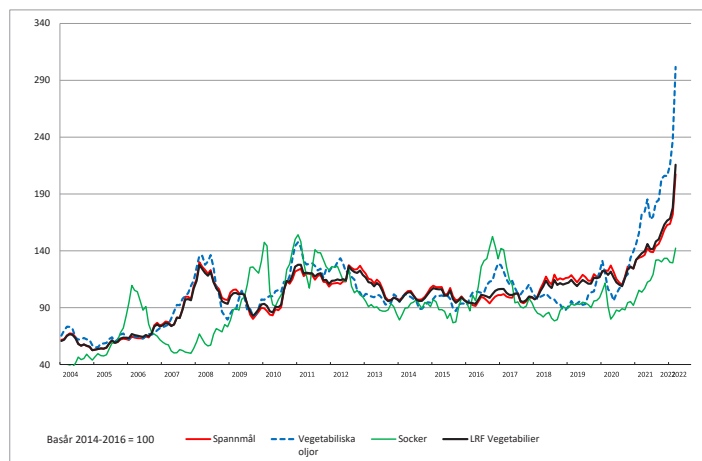
Figur 1. Totalindex. Prisindex 2014-2016 = 100

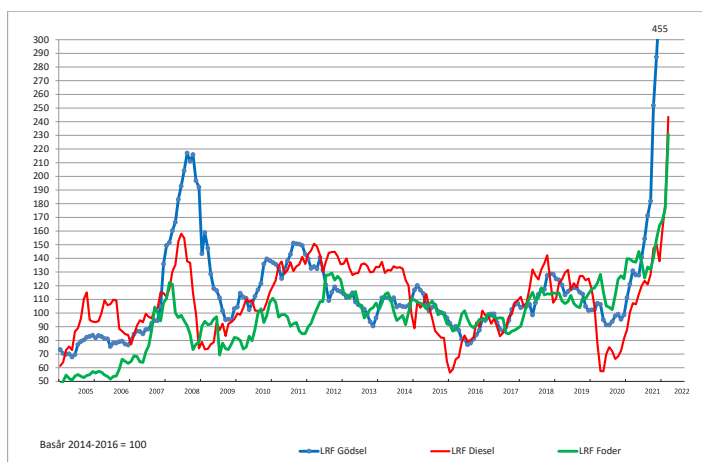
Figur 3. Animalier. Prisindex 2014-2016 = 100

Figur 2. Vegetabilier. Prisindex 2014-2016 = 100

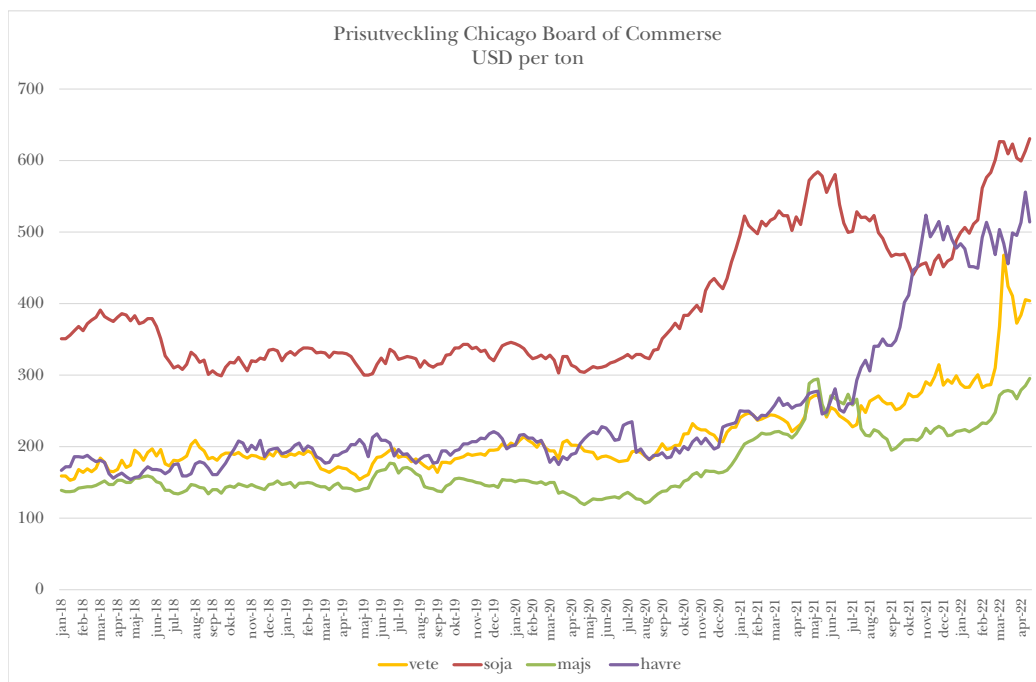

Figur 4. Insatsvaror. Prisindex 2014-2016 = 100

Världsmarknadspriser

Noteringar i USD per ton på Chicagobörsen

Världsmarknadspriser

I diagrammet illustreras prisnoteringar på spannmålsbörsen i Chicago. Priserna gäller för kontrakt med framtida leverans inom 1-2 månader. Chicagobörsen avspeglar väl svängningarna på världsmarknaden även om inte prisnivån är direkt jämförbar med den europeiska.

Valutor

	Genomsnittlig kurs		Aktuell kurs 19 april 2022
	2021	Mars 2022	
USD	8,58	9,57	9,58
Euro	10,14	10,55	10,33

Prisnoteringar

Noteringen för griskött avser den danska marknaden.

	DKK/kg	SEK/kg
Inhemsk marknad, vecka 16		
Griskött, slaktad vikt, Danmark	10,50	14,59

Källa: Riksbanken, Danish Crown

procent hittills i år och totalt med 36 procent de senaste tolv månaderna. Under det första kvartalet steg köttpriserna med 14 procent medan priserna på mejeriprodukter steg med 19 procent. Se Figur 3. Såväl kött- som mejeripriserna ligger i mars på historiskt höga nivåer.

De stigande mejeripriserna drivs av ett begränsat internationellt utbud till följd av svag produktion i såväl Europa som Oceanien. Priserna på smör och pulvermjölk stiger kraftigt till följd av såväl asiatisk som europeisk efterfrågan. Priserna på ost stiger till följd av hög efterfrågan i Västeuropa.

De stora prisökningarna på kött som vi ser under mars månad gäller främst griskött, fågel och nötkött. Minskad slakt av svin i

Europa i kombination med ökad efterfrågan inför påsken driver upp grispriserna medan de stigande priserna på fågel drivs av fågelinfluensa i de exporterande länderna, samt att Ukrainas produktion kraftigt har begränsats. Efterfrågan på nötkött globalt är fortsatt stark medan utbudet på djur färdiga för slakt är begränsat.

Rusande priser på insatsvaror

Priserna på jordbrukets insatsvaror har stigit extremt snabbt de senaste 12 månaderna och ligger på nu på all-time-high. Gödningspriserna har mer än fyrdubblats de senaste 12 månaderna drivet av stigande priser på framför allt naturgas. Under februari och mars ökade gödningspriserna än snabbare till all-time-high

på grund av minskad rysk export till följd av kriget i Ukraina.

Dieselpri², som föll under 2020 till följd av pandemin, har tredubblats sedan årsskiftet 2020/2021. Se Figur 4. Även foderpriserna har stigit kraftigt, nästan fördubblats de senaste 6 månaderna och med 30 procent den senaste månaden.

Under vintern har elpriserna stigit kraftigt i Europa, vilket har sin bakgrund i nedläggning av kärnkraftverk och därmed ett ökat beroende av sol, vind, kol, olja och naturgas. Stigande naturgaspriser driver upp elpriserna. Såväl Tyskland som Italien baserar stora delar av sin energitillförsel på naturgas. Utbudet på naturgas kontrolleras främst av Ryssland som använder det som ett geopolitiskt

påtryckningsmedel samt finansierar kriget med naturgasexport.

Sammantaget har de globala priserna på insatsvarorna stigit betydligt mer än priserna på jordbruksprodukter vilket sänker lönsamheten för jordbruksföretag i hela världen.

¹FAO = Food and Agriculture Organization of the United Nations

²Det dieselpri² som avses är det internationella helt utan skatter och andra pålagor

Jan Lorentzson
jan.lorentzson@lrf.se